

Asia: VN/13749/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä saariston kehityksen edistämisestä annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Koko maan rahoituksen tasossa huomioon otettava sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarpeen kasvuarvio vuosille 2027–2030 (7 § 1 mom.)

Kyseessä on teknisluonteinen SOME-malliin perustuva päivitys.

-

2. Palvelutarpeen kasvun huomioon ottamista koskevat säästötoimenpiteet (7 § 1 mom. ja 36 § 1 mom.)

Palvelutarpeen kasvusta ehdotetaan otettavaksi rahoituksessa huomioon 60 prosenttia vuodesta 2027. Määräaikaisesta 0,2 prosenttiyksikön korotuksesta luovuttaisiin vuodesta 2028.

-

3. Palvelutarpeen kasvun säästöjen kohdentaminen ja säästökompensaatio (3 § 1 mom.)

Palvelutarpeen kasvua koskeva säästö kohdennettaisiin kaikille hyvinvointialueille sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksen määräytymistekijöiden perusteella.

Säästötoimenpiteiden vaikutuksia kompensoitaisiin nostamalla palvelutarpeen määräytymistekijän rahoitusosuutta yhdellä prosenttiyksiköllä ja vastaavasti vähentämällä asukasperusteista osuutta vuonna 2028.

-

4. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarvemallin päivitykset (14 § ja lain liite)

Tarvetekijöiden ja niiden kertoimien taustalla olevissa käyttö- ja kustannustiedoissa otettaisiin huomioon uusimmat tiedot ja nykyisiin tarvetekijöihin tehtäisiin eräitä tarkistuksia, mutta ei toteutettaisi

tarvetekijöitä tai tietopoimintoja koskevia merkittäviä laajennuksia. Yksityisen terveydenhuollon diagnoositietojen huomioon ottamista rahoituksessa rajattaisiin osittain.

-

5. Palvelutarvekertoimien tietopohjan laadun turvaaminen (14 § 3 mom. ja 26 a § 2 mom.)

THL:n tehtävää tarkistaa tietopohjan laatua ja oikeutta korjata rekisteritiedoissa olevia selviä virheitä selkiytettäisiin. Valtiovarainministeriö voisi rahoituspäätöksessä ottaa huomioon rekisteritiedoissa olevia selviä virheitä, jotka vaikuttaisivat merkittävästi hyvinvointialuekohtaiseen rahoitukseen.

-

6. Saaristoisuus rahoituksen määräytymistekijänä (19 §)

Saaristolain määritelmän mukaiselle saaristoiselle hyvinvointialueelle laskettaisiin saaristoisuuskerroin, jonka perusteella määriteltäisiin hyvinvointialueille saaristoisuuden perusteella kohdennettava sosiaali- ja terveydenhuollon laskennallinen rahoitus.

Suomenlinnan asukasyhdistys Suomenlinnaseura ry kannattaa sitä, että saaristolain määritelmän mukaiselle saaristoiselle hyvinvointialueelle lasketaan saaristoisuuskerroin, jonka perusteella määritetään hyvinvointialueille saaristoisuuden perusteella kohdennettava sosiaali- ja terveydenhuollon laskennallinen rahoitus. Seura esittää kuitenkin saaristoisuuspisteytyksen laskentakriteereihin muutosta (kysymys 10) jolla huomioitaisiin saaristoalueet, joilla väestörekisteritietojen mukaisten vakituisten asukkaiden määrä jää juuri alle tuhannen, mutta joilla voidaan eri lähteistä kerättyjen tietojen perusteella arvioida olevan huomattavasti enemmän kausiluonteista ja tilapäistä asumista, ja joilla sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarve on selvästi suurempi kuin pelkästään asukasluvun mukaan arvioituna. Suomenlinnaseura katsoo, että saaristolaisuuskertoimen perustelun muutoksen johdosta Helsingin kaupunki voitaisiin laskea saaristoiseksi hyvinvointialueeksi.

7. Siirtymätasauksien porrastuksen muuttaminen (35 § 2–5 mom.)

Siirtymätasausten porrastusta muutettaisiin sekä siirtymätasausvähennysten että -lisien osalta kymmenellä eurolla asukasta kohden lisää vuosittain vuodesta 2027 siten, että pysyvien siirtymätasausten määrä vähenee noin neljäsosalla vuoden 2030 loppuun mennessä.

-

8. Siirtymätasauksia koskeva säästötoimenpide ja sen kohdentaminen (40 §)

Siirtymätasauksista valtion rahoittamasta osuudesta siirrettäisiin hyvinvointialueiden rahoitettavaksi 53 milj. euroa vuonna 2028, 91 milj. euroa vuonna 2029 ja 82 milj. euroa vuodesta 2030. Rahoituksen vähennys kohdistettaisiin asukasta kohden yhtä suurena kaikille hyvinvointialueille, lukuunottamatta niitä siirtymätasauslisää saavia hyvinvointialueita, joilla siirtymätasaus on laskennallisen rahoituksen kehityksen huomioon ottaen tarpeen palvelujen järjestämiseksi riittävän rahoituksen turvaamiseksi.

-

9. Kommenttinne koskien saariston käsitettä (saaristolain 3 §)

Suomenlinnaseura kannattaa sitä, että saariston käsite ja luokitus erityyppisiin saaristoalueisiin perustuu Suomen ympäristökeskuksen vuonna 2022 laatimaan saaristoluokitukseen. Suomenlinna ei ole kiinteää tieyhteyttä ja se täyttää saaristoalueen määritelmän. Pykälän 3 §:n perusteluissa todetaan, että välisaaristoon kuuluvat alueet ovat lähtökohtaisesti saavutettavissa mantereelta yhteysaluksilla taikka lautta- ja lossiyhteyksillä, eikä välisaaristoon lähtökohtaisesti ole kiinteää tieyhteyttä mantereelta. Sisäsaaristolla tarkoitettaisiin säännöksen mukaan puolestaan saaristoa, joka sijaitsee lähimpänä mannerta. Sisäsaaristo on lähtökohtaisesti kiinteän tieyhteyden päässä. Hallituksen esityksen mukaan olisi siis perusteltua, ja Suomenlinnaseura kannattaa tätä vahvasti, että Suomenlinna luokiteltaisiin välisaaristoksi.

Suomenlinnaseura katsoo, että selvyiden vuoksi Suomenlinna olisi saaristolain uudistuksen yhteydessä hyvä sisällyttää valtioneuvoston asetukseen (1089/2016, tekninen päivitys 2019) saaristokunnista ja muiden kuntien saaristo-osista, joihin sovelletaan saaristokuntaa koskevia säännöksiä.

10. Kommenttinne koskien saaristoista hyvinvointialuetta (saaristolain 9 a §) sekä siihen liittyvää valtioneuvoston asetusta

Valtioneuvoston asetuksen saaristoista hyvinvointialueista perustelumuiotissa todetaan, että Helsingin kaupungin saaristolain mukaisilla saaristoalueilla asui vuonna 2023 yhteensä 900 vakituista asukasta. Kesäasukkaiden määrästä ei esitetä arviota. Suomenlinnaseura toteaa, että Suomenlinnassa ympäri vuoden tilapäisesti asuvien henkilöiden määrä on huomattava. Saarella sijaitsee avovankila, jossa vankeusrangaistustaan suorittavat noin 90 vankia ovat väestötietorekisterissä kirjautuneet kukin omaan kotikuntaansa vaikka asuvat tosiasiallisesti Suomenlinnassa. Samoin Suomenlinnassa sijaitsevassa Merisotakoulussa asuu jatkuvasti noin 50-60 merikadettia. Myös Suomenlinnan elinkeinoelämä, ravitsemisliikkeet ja telakka tarjoavat kausiluonteista asutusta työntekijöilleen. On siis todennäköistä, että Suomenlinnan todellinen asukasmäärä on selvästi hallituksen esityksessä arvioitua suurempi. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarvetta arvioitaessa on myös hyvä huomioida, että Suomenlinnassa vierailee Helsingin seudun liikenteen matkustustietojen perusteella vuosittain yli miljoona kävijää. Matkailun vaikutukset heijastuvat suoraan myös pelastusaseman toimintaan lisäämällä sosiaali- ja terveydenhuollon, etenkin ensihoidon mutta myös pelastustoimen tarvetta ja kustannuksia.

Suomenlinnaseura esittää, että edellä mainittujen perustelujen johdosta Helsingin kaupungille tulisi laskea saaristoisuuspiestytys ja määrittää Helsingin kaupunki saaristoiseksi hyvinvointialueeksi.

11. Mahdolliset muut kommentit hallituksen esitysluonnoksesta

-

Susanna Forss

Lausunto on annettu Suomenlinnan asukasyhdistyksen Suomenlinnaseuran ry:n hallituksen puolesta ja hallituksen jäsenenä.